

DECUS

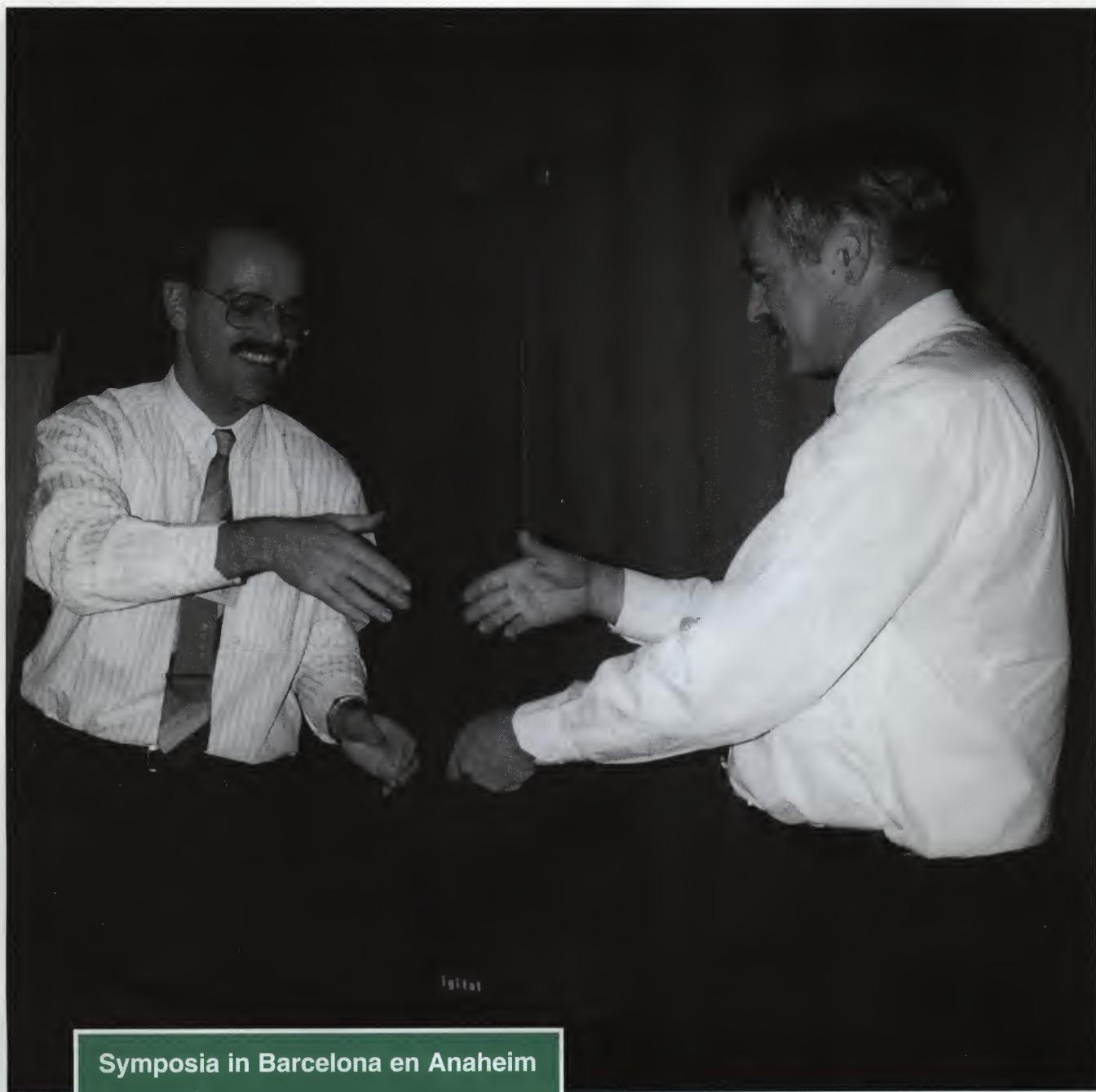
DECUS

Bulletin

DECUS HOLLAND

NR. 73 - FEBRUARI 1997

DIGITAL EQUIPMENT COMPUTER USERS SOCIETY

Symposia in Barcelona en Anaheim
Encryptie
DCSNL historie

Inhoud

Verenigingsnieuws

- 2 Even voorstellen
- 3 DECUS Europe symposium in de lift
- 5 DECUS US Fall Symposium, Anaheim, Californië

Artikelen

- 6 Versleuteling: over de regels van het spel

Focus op SIG's en Werkgroepen

- 8 Security Symposium
- 9 OA SIG-stijl 1997: Back to basics = voor en door leden
- 9 Ruilbeurs Nostalgische PDP-11 produkten

Rubrieken

- 10 DCSNL nieuws
- 11 Service pagina

Foto's: Cliff Evans (DECUS UK), Evert Jan Evers,
Leo van Geest en Henk Rozen

Voorpagina: Roland Kessi draagt het voorzitterschap van
DECUS Europe over aan Evert Jan Evers

DECUS evenementenkalender

1997

8-10 april	DECUS Holland Symposium De Reehorst, Ede
4 september	OA SIG-dag
6-10 oktober	DECUS Europe Symposium Kopenhagen

Even voorstellen

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik mijzelf even voor te stellen.

Ik ben Els Maarschalkerweerd en ik ben sinds december 1996 de opvolgster van Adri Oldeman op het DECUS-secretariaat, dat Ada van Hal en ik nu dus samen runnen. Het zal niet meevalLEN een zo bedreven iemand als Adri moeiteloos op te volgen maar met hulp van Ada moet het lukken.

Sinds 1992 ben ik werkzaam binnen Digital Equipment waarbij mijn laatste baan bestond uit het logistiek ondersteunen van allerlei 3-daagse extern gehouden Forums. Uiteraard kan ik deze ervaring zeer goed gebruiken voor het

aankomende Symposium waar wij al heel druk mee bezig zijn. Dit zal dan ook de komende maanden het grootste deel van mijn tijd in beslag gaan nemen. Aangezien het organiseren van allerlei evenementen een favoriete bezigheid van mij is, heb ik hier ook erg veel zin in.

Via e-mail-adres els.maarschalkerweerd@uto.mts.dec.com of telefoonnummer 030-2832089 ben ik bereikbaar.

Wellicht hebben wij de mogelijkheid elkaar persoonlijk te ontmoeten tijdens het Symposium in april.

Els Maarschalkerweerd

DECUS Holland Bulletin in 1997

Nr.	Sluitingsdatum kopij	Verschijnt omstreeks
74	24 februari	3 april
75	9 mei	16 juni
76	25 juli	1 september
77	26 september	3 november

DECUS Europe Symposium in de lift

Van 6 tot 10 oktober vond in Barcelona het DECUS Europe Symposium plaats. Net als vorig jaar in uitstekende samenwerking met de locale DECUS-organisatie, in dit geval DECUS España. Hierbij alsnog een impressie. Wij als Nederlanders deden het weer goed: na Zweden en Denemarken leverden wij met 99 deelnemers de op twee na grootste delegatie betalende deelnemers op een totaal van 1080. Opvallend was de sterke groei in het aantal deelnemers uit Oost-Europa.

Sessies

Bob Palmer en Charles Wang, algemeen directeur van Computer Associates, verzorgden samen de belangrijkste sessie, waarin onder andere ingegaan werd op de verkoop van de Polycenter-producten van Digital aan CA. Een onderwerp dat overigens ook in de nodige andere sessies verder uitgewerkt werd. Daarnaast ging Bob Palmer in op de actuele situatie van Digital: hij gaf een toelichting op de laatste cijfers, die zoals bekend niet in alle opzichten even goed waren, maar had ook een aantal positieve berichten. Zo had ik er absoluut geen idee van dat Digital maar liefst een marktaandeel van 75% heeft op het gebied van FDDI-switches. Ook op andere onderdelen van de netwerk-markt gaat het Digital goed. De aansluitende presentatie van Charles Wang viel mij tegen. Als nieuws noteerde ik dat nu ook AssetWorks van Digital naar CA is overgedragen.

Van de kant van Digital waren er verder keynote-sessies door Bill Strecker, Digital's Chief Technical Officer, en Harry Copperman, directeur van de Systems Business Unit. Deze presentaties bevestigden voor mij wat ik in juni in Maynard al hoorde en in bulletin nummer 71 rapporteerde. Daarnaast werd een plenaire sessie verzorgd door Prof. John Sviokla van de Harvard Business School. Zijn verhaal over de impact van de ontwikkelingen rond het Internet op onze maatschappij, kwam als best gewaardeerde sessie van het symposium uit de bus.

Expositie

De expositie trok dit keer, naast natuurlijk ruime aanwezigheid van Digital, 32 andere exposanten, waaronder Bootstrap Systems uit Nederland. Maar ook op stands van diverse internationaal opererende exposanten kwam ik opvallend veel Nederlanders tegen. De exposanten die ik sprak waren vrijwel unaniem heel tevreden. Naast de symposiumdeelnemers waren er door Digital Spanje en Digital Frankrijk nog de nodige bezoekers naar de expositie gehaald.

Verder was er parallel aan het symposium door de Systems Business Unit van Digital Europa een bijeenkomst georganiseerd voor de grotere partners van Digital in de diverse landen in Europa. De deelnemers daaraan bezochten op donderdag het DECUS Europe Symposium om naar onder andere Bob Palmer en Charles Wang te luisteren, maar ook om de expositie te bekijken. Omgekeerd was de 'top' van

DECUS Europe op woensdagavond uitgenodigd voor een diner met deze partners. Roland Kessi kreeg daar de kans DECUS onder de aandacht van de aanwezige partners te brengen.

Sociale activiteiten

Afgezien van de onverwachte regen op zondagavond was Barcelona als 'symposium site' zonder meer een succes. Het congrescentrum lag dichtbij het centrum en daar was voldoende te beleven. Voor wie niet wilde spijbelen of lang op het symposium bleef, was daar overigens niet eens veel tijd voor vrij. Maandagavond de traditionele SIG Welcome reception, opgeluisterd met flamenco-dancers, dinsdag het jubileum-diner (zie onder) en donderdagavond de grote 'Question and Answer' sessie. Ditmaal geen speciale DECUS Holland-avond. Verklaring daarvoor was de gewij-

Plaats van handeling: Palau de congressos de Barcelona

zigde opzet van het symposium (een dag korter) en daarnaast de tijdelijke onderbezetting van het DECUS-secretariaat, dat een belangrijke rol speelt in het organiseren van iets dergelijks. Gezien de vragen die ik hierover kreeg van de aanwezige Nederlanders, moeten we zeker proberen volgende keer wèl weer wat te organiseren.

30-jarig jubileum

Het social event, deze keer als '30th Anniversary Gala Dinner' op dinsdagavond, was goed verzorgd, zowel qua eten als qua aankleding met de traditionele menselijke toren en later een groep Catalaanse volksdancers. Tijdens de avond viel mij de eer te beurt om samen met Nancy Strecker vijf 'Life Time Achievement Awards' uit te reiken. Deze prijs, vanwege het 30-jarig jubileum van DECUS Europe en het 35-jarig jubileum van DECUS US ingesteld door Nancy Strecker's Corporate DECUS Program Office, was bedoeld voor DECUS-vrijwilligers die zich over een lange periode zeer verdienstelijk hebben gemaakt voor DECUS. De winnaars waren Tony Arnold (UK), voor zijn bijdrage aan de (re)organisatie van de Europese SIG-structuur; Cliff Evans (UK), die in diverse functies zeer actief geweest is, laatstelijk als voorzitter van de DECUS Europe SIG Council; Trish Gagnon (USA), die gedurende 14 jaar de drijvende kracht geweest is achter het organiseren van de bijdrage van Digital Engineering aan de DECUS Europe Symposia;

Menselijke toren bij aanvang van het social event

Hans Mees achter de informatiebalie

Roland Kessi (Zwitserland), aftredend voorzitter van DECUS Europe, die in de afgelopen drie jaar leiding gaf aan o.a. de reorganisatie en de nieuwe statuten van DECUS Europe; en tenslotte Otto Titze (Duitsland), sinds de oprichting in 1982 actief in diverse functies, waaronder die van voorzitter van en drijvende kracht achter DECUS München.

Bestuurlijk

Ook bestuurlijk is er nieuws te melden. Richard Grotenhuis trad na twee jaar af als voorzitter van de Europese Security and Site Management SIG. En, zoals al gezegd, Roland Kessi beëindigde zijn termijn als DECUS Europe president. De algemene ledenvergadering van DECUS Europe, bestaande uit de afgevaardigden van de 14 aangesloten Europese DECUS Chapters, koos uw verslaggever voor drie jaar als zijn opvolger. Consequenties hiervan is dat ik het voorzitterschap van DECUS Holland op het komende DECUS Holland Symposium zal neerleggen. Daarnaast werd Nicole Bonis uit Frankrijk gekozen als vice-president van DECUS Europe.

Tot slot

Inmiddels zijn de resultaten van de evaluatie van het symposium bekend. Inclusief alle exposanten, bezoekers, etc. zijn er 2300 deelnemers geweest en dat is ruim meer dan vorig jaar. Helaas liep het aantal betalende deelnemers wel wat terug tot 1080. Daarentegen steeg het aantal deelnemers aan de seminars tot 793 en daarmee was het financiële resultaat van het symposium in elk geval positief. Maar het meest opvallend is dat de waardering van de deelnemers op alle onderdelen nog beter was dan die van vorig jaar! Dat levert een mooie uitdaging op voor het SPC, dat inmiddels druk bezig is met de organisatie van het komende DECUS Europe Symposium, van 5 tot 9 oktober 1997 in Kopenhagen.

Evert Jan Evers
voorzitter DECUS Holland

DECUS US Fall Symposium, Anaheim, Californië

In mijn nieuwe hoedanigheid als voorzitter van DECUS Europe, had ik de kans deel te nemen aan het najaarsymposium van onze Amerikaanse collega's, dat van 9 tot 14 november plaatsvond in Anaheim in de agglomeratie Los Angeles. Hoewel ik een flink deel van mijn tijd besteedde om met mijn nieuwe pet op kontakten met de Amerikaanse collega's te leggen en aan te halen, heb ik genoeg van het symposium gezien, om u ook daarvan hier een korte impressie te geven.

Dit najaarsymposium was duidelijk groter dan het DECUS Europe Symposium in Barcelona: de schatting was dat er in totaal bijna 4000 deelnemers waren, waaronder ongeveer 1000 (!) bezoekers die alleen voor de expositie kwamen. In totaal waren er ongeveer dertig Europeanen, waarvan het grootste deel uit Frankrijk. Omdat het afgelopen voorjaarssymposium veel minder bezoekers trok, overweegt DECUS US nu om de opzet daarvan te veranderen. De data voor 1997 liggen al vast: 17 tot 22 mei in Cincinnati, Ohio en 1 tot 6 november weer in Anaheim, Californië.

Keynote-sessies

De keynote-sessie werd verzorgd door Bob Palmer en Bill Gates. Die laatste eens 'live' meemaken, is wel een ervaring: zeker naast de uiterst verzorgde presentatie van Bob Palmer straalt Bill Gates nog steeds het imago van de 'whizz-kid' uit.

Beiden waren natuurlijk enthousiast over het onderwerp van de gezamenlijke alliantie, Windows NT: "NT draait immiddels ook al op de AlphaServer 8400" en Gates: "Windows NT will address any application by end 1997". Maar ook Internet heeft in beider ogen de toekomst. Gates: "Despite all its problems, Internet is unstoppable, like the PC was, when it started".

Bill Gates gaf verder aan, ervan overtuigd te zijn dat Morris' Law — technologische mogelijkheden groeien elke twee jaar een factor twee — minstens tien jaar zal blijven opgaan.

In de overige keynote-presentaties was er ook aandacht voor de drie gebieden waarop Digital nu vooral op groei mikt: High-performance 64-bit UNIX, Enterprise-wide Windows NT en Enterprise Internet/Intranet. Maar daarnaast gelukkig ook veel enthousiasme over OpenVMS: de nieuwe versie 7.1 met o.a. 'memory channel' als 'cluster interconnect' en ondersteuning voor grotere SCSI-clusters (beschikbaar vanaf januari 1997), de officiële versie 1.0 van de OpenVMS Internet Product Suite (beschikbaar tijdens het symposium) en 'Wave 3' van het OpenVMS Windows NT Affinity Program, waar de eerder aangekondigde grote lijnen nu meer en meer ingevuld worden.

AltaVista Software Inc.

Meer nieuws was er rond de nieuwe dochtermaatschappij 'AltaVista Software Inc.'. Voorlopig nog een volle dochter, maar het is de bedoeling dat 20% van de aandelen naar de beurs gebracht worden. Deze constructie werd mogelijk door het enorme succes en de bijbehorende naamsbekendheid van AltaVista. Voordeel van een aparte 'software company' is dat deze flexibeler op de markt kan inspelen dan het grote Digital. Dat dit ook risico's heeft bleek onder andere in

een discussie met DECUS-leden uit de educatieve markt: daar bestond de vrees dat juist interessante software nu buiten programma's als DECCampus zal gaan vallen. Dat probleem is doorgespeeld aan zowel AltaVista als aan Digital. Overigens is er bij Digital duidelijk weer meer aandacht voor de onderwijsmarkt. Dat bleek mij zowel in Barcelona als in Anaheim en overigens inmiddels ook in Nederland.

Ilene Lang, de directeur van AltaVista Software, gaf in haar plenaire sessie een prachtige 'live' demonstratie, hoe zij zelf in haar werk gebruik maakt van de nieuwe mogelijkheden van Internet.

35 jaar DECUS US

Het jubileum werd op verschillende manieren gevierd. Gordon Bell, een van de oprichters van DECUS in 1961 en tegenwoordig werkend voor MicroSoft, was gestrikt voor een presentatie en aansluitend als deelnemer aan het 'Imagine the Future' panel. Daarin filosofeerden diverse vooraanstaande engineers onderling en samen met de zaal over de toekomst van de informatietechnologie (zie foto op pagina 6). Ook daaruit twee mooie citaten: "good-enough technology at lower cost beats excellent technology" en "e-mail has provoked the tendency to write first and think later".

Nancy Strecker, in 1996 spreker tijdens zowel DECUS Europe in Barcelona als DECUS US in Anaheim

Daarnaast was ter gelegenheid van het jubileum op maandagavond speciaal voor de symposiumdeelnemers het vlak naast het congrescentrum gelegen Disneyland afgehuurd. Dat leverde een zeer geslaagde avond op: voor mij omdat ik nu niet dagelijks in dat soort parken kom, maar ook voor de autochtonen was het een succes, omdat er, in tegenstelling tot normaal in het toeristische seizoen, nu nergens sprake was van uren wachten voor de attracties. Kortom: ik had, zelfs met 22 uur vertraging op Heathrow tijdens de heenreis,

een zowel nuttige als aangename week in Californië. In hoeverre de overgang van 25 graden Celsius aldaar naar sneeuw bij terugkomst op Schiphol een rol speelde bij de zware verkoudheid die ik vlak daarna opliep, is moeilijk te bepalen...

Evert Jan Evers

Het 'Imagine the Future'-panel; van links naar rechts: Brian Reed, Gordon Bell, Richard Larry, Bill Strecker, Bill Lang, Bob Supnik en Jesse Lipcon.

Versleuteling: over de regels van het spel

Richtlijnen voor versleuteling zijn voor iedereen belangrijk; zowel voor de burger en het bedrijfsleven alsook voor de overheid. Standaardisatie is van groot belang.

Wat is encryptie?

Encryptie of versleuteling is het onleesbaar maken van informatie voor onbevoegden. Voor het onleesbaar maken van informatie is een sleutel nodig. Om de versleutelde informatie weer te kunnen lezen, te kunnen ontcijferen, is ook weer een sleutel nodig. Twee belangrijke methodes om informatie te versleutelen zijn DES en RSA.

Versleuteling van informatie wordt al heel lang gedaan. Een andere taal spreken als je kinderen iets niet mogen horen is vast wel bekend. Vakjargon is misschien ook wel een vorm van versleuteling.

In het bedrijfsleven kunnen er verschillende redenen zijn om informatie te versleutelen:

- om de rechtmatige herkomst van een order vast te stellen teneinde te voorkomen dat de order wordt ontkend, kan een programma als PGP, Pretty Good Privacy, worden gebruikt.
- om de integriteit van een boodschap te bepalen wordt gebruik gemaakt van een MAC, een Message Authentication Code.
- om te voorkomen dat informatie voortijdig uitlekt, bijvoorbeeld de inhoud van een offerte voor een gros straaljagers, kan versleuteling worden toegepast.

Karakteristieken DES en RSA

DES, Data Encryption Standard

- zeer snel, in een chip integreerbaar

- sleutel voor versleutelen en ontcijferen gelijk

RSA, Rivest, Shamir and Adleman

- sleutel voor versleutelen en ontcijferen ongelijk
- publieke versleuteling mogelijk

Publieke versleuteling

Bij publieke versleuteling wordt gebruik gemaakt van een asymmetrisch algoritme als bijvoorbeeld RSA. Beide partijen die informatie versleuteld willen uitwisselen krijgen een eigen, uniek sleutelpaar. Een van de sleutels wordt geheim gehouden, de andere wordt aan de andere partij meegegeerd of zelfs openbaar gemaakt voor iedereen. Het is niet mogelijk om uitgaande van een openbaar gemaakte sleutel de bijbehorende geheime sleutel uit te rekenen. Nu is het mogelijk om geheime informatie uit te wisselen ook als alle informatie wordt afgeluisterd.

Dit systeem kan bijvoorbeeld gebruikt worden om een sleutel voor DES uit te wisselen. Bij de initiële communicatie wordt dan gebruikt gemaakt van publieke versleuteling. De rest van de communicatie gebeurt dan met DES omwille van de snelheid en de eenvoud. DES is namelijk vrij gemakkelijk in een chip te integreren met 'gewone' logica-schakelingen. Voor RSA moet echter gerekend worden.

Europese standaardisatie

Binnen de OECD, de Organisation for Economic Co-operation and Development, wordt hard gewerkt aan Europese richtlijnen voor versleuteling. Deze richtlijnen zijn niet alleen voor de overheid van belang. Het aftappen van telefoonverbindingen door de overheid is in de wet Telecommunicatie geregeld. Het is dan ook niet onlogisch dit recht van de overheid door te trekken naar datacommunicatieverbindingen.

Een en ander moet dan wel zo geregeld worden dat de burger er vertrouwen in kan hebben. Ook het bedrijfsleven heeft groot belang bij een goede regelgeving. Immers, een offerte voor de levering van straaljagers mag niet voortijdig openbaar gemaakt worden. Maar het mag ook niet zo zijn dat een willekeurige opsporingsambtenaar zonder meer berichten kan ontcijferen. Een chipcard, zoals toegepast in de GSM-telefoon zou technisch gezien een goede oplossing kunnen zijn.

Zolang er nog geen regelgeving is, kun je versleuteling toepassen. Maar omdat er nog geen standaardisatie is, krijg je allerlei problemen. Alleen al het probleem van sleutelbeheer vraagt om standaardisatie en een centrale vertrouwde autoriteit, trusted party, voor het uitdelen van sleutels met een certificaat van echtheid.

Het bedrijfsleven heeft dus belang bij een open standaard voor veilig dataverkeer, EDI. De overheid heeft belang bij de rechtshandhaving en wil middels 'wire tapping' (afluisteren van telefoon- of dataverbindingen) in staat zijn om, na een bevel van de rechterlijke macht, informatie te verkrijgen.

Open standaard

In een open standaard moeten zaken geregeld worden zoals:

- het te gebruiken algoritme (DES/RSA)
- de algemene en specifieke syntax (lengte van de sleutel, private/publieke sleutel)
- de algemene en onafhankelijke syntax (certificaten, digitale handtekening, MAC)

Deze open standaard kan dan worden toegepast in produkten als bijvoorbeeld:

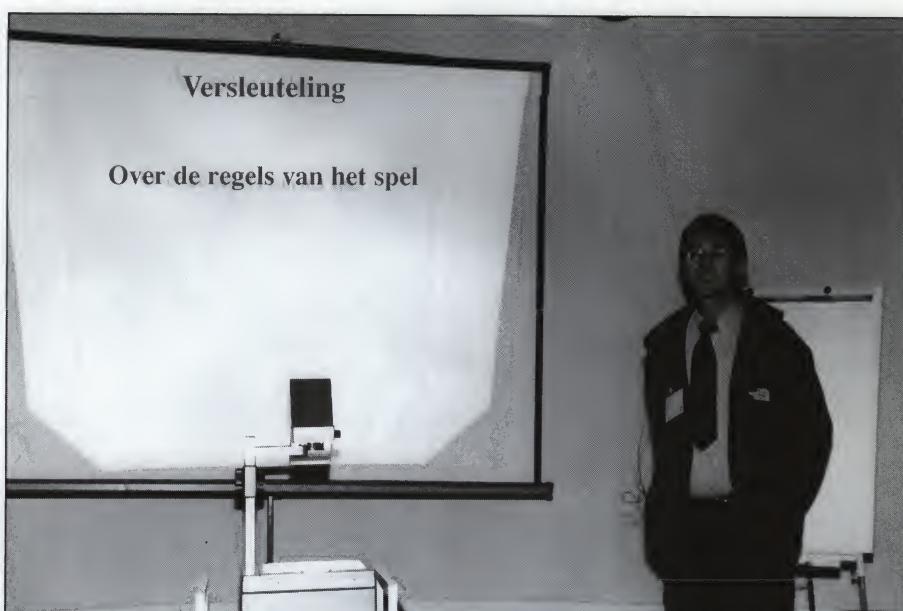
- MS Exchange
- SKIP, Simple Key-Management for InternetProtocol
- applets in Netscape / Navigator

Aanvallen op de hardware

Door een apparaat dat een cryptografische functie berekent elektronisch te beïnvloeden kun je ervoor zorgen dat er een heel klein foutje wordt gemaakt of dat er een enkel bit om gaat. Door het toepassen van zogenaamde 'differential fault analysis' kan men er in slagen het oorspronkelijke password te berekenen in een fractie van de tijd die nodig zou zijn voor een 'brute force' aanval waarbij alle mogelijke sleutelwaarden worden doorgerekend.

Een andere methode maakt gebruik van het feit dat een EPROM bitten vasthoudt door middel van een elektrische lading. Door het apparaat (bijvoorbeeld een chipcard) bloot te stellen aan radioactieve straling of een magnetron kan het gebeuren dat een bit van de sleutel in het geheugen van 1 naar 0 gaat. Uiteindelijk gaat de sleutel naar 0...0 (allemaal nullen dus). Door het opslaan van tussenresultaten kan men de oorspronkelijke sleutel bepalen.

Tegenwoordig wordt een chip om de sleutel te bepalen voorzichtig laagje voor laagje afgeslepen met een soort slijpschijf. De constanten van het gebruikte versleutelalgoritme en het programma staan in ROM (Read Only Memory). Dit ROM is onder een microscoop te zien. Met een zogenaam-

Kees de Groot tijdens zijn presentatie over Versleuteling op het Security Symposium van november 1996

de laser cutter kun je bepaalde verbindingen doorsnijden waardoor het versleutelalgoritme verandert in een lineaire transformatie. De sleutel is dan eenvoudig te bepalen.

Een nog fraaiere methode maakt gebruik van de pariteit in het DES-algoritme. Het is zeer moeilijk om de lading te bepalen van een microcondensatorje van een geïntegreerde schakeling. Maar het is niet moeilijk om lading te injecteren in de chip middels een elektrode gemanipuleerd onder een microscoop. Als de pariteit na injecteren van de lading fout is stond er een 1, anders een 0.

Nieuwe ontwikkelingen

Het is mogelijk om informatie zodanig in een tekst of beeld te verweven dat dit niet te zien is. Deze techniek, steganographics, wordt volgens de Internet list Risks Digest uitgebreid beschreven in het boek "Disappearing Cryptography" van Peter Wayner. Hiermee is het mijns inziens afgelopen met het afluisteren van verbindingen van criminale organisaties. Een beetje slimme boef kan met wat hardware en software zodanig communiceren dat afluisteren uitgesloten is. Een criminale organisatie met wat meer geld kan dit nog gemakkelijker. Als de overheid dit inzet kan heel veel geld en moeite bespaard worden door versleuteling gewoon toe te laten, een soort cryptologisch gedoogbeleid dus.

Referenties en URL's:

Risks digest: <http://www.CSL.sri.com/risksinfo.html>

Regulering van encryptietechnieken in westerse landen: pro en contra

Mw. A.K.I. Tuinder en Mw. mr. A.M.Ch. Kemna MBA in Compact 1996/4, een uitgave van KPMG EDP Auditors NV

Disappearing Cryptography by Peter Wayner
AP Professional (Academic Press)

Chestnut Hill, Mass 1996

Kees de Groot

Security symposium

Op 11 november 1996 vond het jaarlijkse security symposium plaats. Velen beleefden een interessante dag in de Reehorst in Ede. Een kleine foto impressie.

Voorzitter van de Security SIG Kees de Groot en Richard Groenhuis. De laatste nam tijdens het symposium afscheid als penningmeester van de Security SIG en als afgevaardigde naar de Europese Security en Site Management SIG waarvan hij tevens voorzitter was.

Kees de Groot en DECreP Henk van Hulst bij de voorbereiding van een sessie.

OA SIG-stijl 1997: Back to basics = voor en door leden

Conclusie: U beslist!

De laatste tijd heeft de OA SIG te kampen met een continuïteitsprobleem als gevolg waarvan de planning voor 1997 afwijkt van voorgaande jaren. Concreet betekent dit dat het bestuur besloten heeft voor 1997 één dag te plannen op basis van een zogenaamde 'Call for Papers' zoals u reeds gewend bent van het DECUS Holland Symposium.

Het continuïteitsprobleem uit zich op twee fronten. Ten eerste de onderbezetting van het bestuur. Bijdragen aan het DECUS Holland Bulletin moeten hierdoor noodgedwongen beperkt blijven, het organiseren van OA SIG-dagen moet door te weinig mensen gebeuren. Ten tweede de betrokkenheid van de achterban, onze leden. Het enthousiasme om kennis uit te wisselen door enerzijds lezingen te geven en anderzijds lezingen bij te wonen lijkt gedaald tot een minimum.

Wat kunt u er aan doen? Office Automation binnen DECUS beperkt zich reeds lang niet meer tot Digital producten. Wellicht dat u al die tijd in de veronderstelling leefde dat wij nog steeds uitsluitend over ALL-IN-1 spraken. Niets is minder waar! De OA SIG organiseerde tot nu toe dagen over allerlei onderwerpen en beleefde zelfs een dag waarbij expliciet gesteld was dat het niet over ALL-IN-1 mocht gaan. De

laatste dag die velen van u helaas hebben moeten missen betrof het onderwerp migratie, van platform A en product Y naar platform B en product Z, bij wijze van spreken.

De vraag "Wat kunt u er aan doen?" blijft echter onbeantwoord. Het komt er in het kort op neer dat de leden beslissen of de OA SIG bestaansrecht heeft. Zij kunnen dit uiten door te antwoorden op de reeds aangekondigde Call for Papers, dan wel aan te geven de te organiseren OA SIG-dag op 4 september 1997 bij te willen wonen. Beide vragen zullen binnenkort bij u op de mat vallen. Het thema, dat daarbij bekend gemaakt zal worden, zal in ieder geval met Office Automation te maken hebben.

Middels het DECUS Holland Bulletin wordt u op de hoogte gehouden van de stand van zaken (aantal lezingen en inschrijvingen). Na een bepaalde dead line, zo tegen eind juni 1997, concludeert het OA SIG-bestuur of de OA SIG-dag op 4 september 1997, alsmede de OA SIG zelf bestaansrecht hebben.

U beslist.

Sjaak Bosman
voorzitter OA SIG

Ruilbeurs Nostalgische PDP-11 Producten

Sinds het verschijnen van bulletin nummer 72 zijn er weer verschillende reacties binnengekomen. Maar voordat ik hier wat meer over vertel ga ik eerst even terug naar het vorige nummer. Van de spullen die Sytse Zijlstra kwijt kon, hebben de TK50 drives en een controller plus een DHQ11 een nieuwe eigenaar gevonden, terwijl hij op zijn beurt de gezochte DLV11 te pakken kreeg.

Voor de zekerheid herhaal ik nog een keer de vraag naar een UNIBUS RH11 MASSBUS controller, een RD32 disk voor een VAXmate PC, alswel de RQC25 controller (M7740) en technische documentatie en diagnostics voor de restauratie van een RC25 disk drive. De door Peter Vergeer gezochte TK25 drive is gevonden.

Van de TU Delft kreeg ik bericht dat zij een PDP-11/34 en een MicroPDP-11/23 in de opruiming hebben (contactpersoon is Dhr. J. Hoebeek, telefoon 015 - 278 68 04). Geheel in de aard van onze ruilbeurs geven ze de machines liever weg dan ze te laten verschromen. Omdat een PDP-11/34 voor privégebruik niet zo handig is, heb ik eens bij de Stichting Computermuseum gepolst of zij er interesse in hebben, maar helaas (of gelukkig voor hen) hadden ze er al één. Ook bij Aluminium Delfzijl is een MicroPDP-11/23 uit de productie genomen. Als er een liefhebber voor is, kan deze contact opnemen met Dhr. Drent, bereikbaar via e-mail-adres gdrent@inter.NL.net. Er hoort een RL02 disk drive bij en een stel andere controllers en kabels.

Tenslotte kreeg ik van GTI in Apeldoorn een lijstje van onderdelen en systemen die allemaal opgeruimd worden, te weten:

- MicroPDP-11/73 met 4 MB memory, TK50 tape drive en DHQ11, DHV11 en DZQ11
- MicroPDP-11/73 met 1,5 MB memory, 190 MB Maxtor disk drive en TK25 tape drive.
- MicroPDP-11/73 met 1 MB memory, 2x RL02 en 2x DZV11.
- MicroPDP-11/23 met 1 MB memory en vermoedelijk een RD52 en een DZV11.

Het losse spul bestaat uit een KXJ11-CA co-processor board (wordt onder andere gebruikt door Co-processor/RSX), een 11/53 processor board met 0,5 MB memory, enkele memory boards, MicroVAX-II memory, TK50- en een RL01/02 controller, een flink aantal RL01 disk packs en enkele RK05 disk packs, een DELNI en 3 stuks EXOS Ethernet controllers, een DRV11J, DHV11s, DZQ11s en een H-3104 8-kanaals aansluitpaneel voor een DHQ11.

Bij het IMAG (Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen) wordt de volgende configuratie aangeboden, die op de tape unit na helemaal werkt:

KDJ11-B	11/73 CPU
MSV11-QA	memory Q-bus 1 MB (2 stuks)
DHV11-AB	terminal mux RS232 8 lijnen (2 stuks)
DRV11J-KA	parallel I/O
RQDX3-M	disk controller
TQK50-A	tape controller
RD53-A	disk drive (2 stuks)
RX50-AA	floppy drive
TK50-A	tape drive (load point defect)
BA123	mounting box
DEQNA-M	Ethernet interface

Contactpersoon is R. Bijker, IMAG-DLO, Mansholtlaan 10-12, 6708 PA Wageningen, tel.: 03 17 - 47 64 21, e-mail: r.bijker@imag.dlo.nl.

Wilt u wat kwijt of zoekt u wat, neem dan contact op met ondergetekende. Dit kan via één van de op de achterzijde

van dit bulletin vermelde mogelijkheden of via e-mail-adres BelgravJ@worldonline.nl. Hebt u via deze rubriek iets op de kop getikt, dan stel ik het erg op prijs daar iets van te horen zodat ik daar in deze rubriek weer iets over kan vertellen.

Jan Belgraver
voorzitter PDP-11 SIG

DCSNL Nieuws

Onder deze titel werd de afgelopen vier en een half jaar verslag gedaan over het wel en wee van ons communicatiesysteem DCSNL, een MicroVAX 3400 die Digital ons in augustus 1992 ter beschikking stelde. In december 1996, tussen Kerstmis en de jaarwisseling, kwam er helaas een einde aan dit communicatiesysteem. Het gebruik was met name het afgelopen jaar zo sterk afgenomen dat het financieel niet langer verantwoord was het systeem in deze vorm in bedrijf te houden. In deze artikelen volgt een terugblik op zeven jaar electronische communicatie binnen DECUS Holland en een blik op de toekomst.

Dankzij mijn afvaardiging naar de Europese RSX SIG in 1986 kwam ik al heel snel in aanraking met internationale electronische communicatie en raakte ik geheel in de ban van het boeiende communicatiemiddel 'electronic mail'. Het volgende jaar kwamen de VAX-en van DECUS München (Duitsland) en DECUS Zwitserland in bedrijf en kreeg ik zowel hierop als op de VAX van DECUS Europe in Genève, een account. Een hele nieuwe wereld ging voor mij open. Ik herinner me nog als de dag van gisteren het moment dat ik voor het eerst van mijn leven een SET HOST deed naar een buitenlandse machine, de VAX van DECUS in Genève. Ineens stond ik daar aan de poort van een computer die bijna duizend kilometer verderop stond. Vandaag de dag is zoets met een web browser de gewoonste zaak van de wereld, maar tien jaar geleden zeker niet. Vanaf dat moment waren de meeste collega-bestuursleden en DECReps per e-mail bereikbaar, wat een genot.

Door deze ervaringen werd het mij al snel duidelijk dat we ook in Nederland een eigen systeem zouden moeten hebben voor onze bestuurlijke communicatie en ten behoeve van de communicatie tussen de leden onderling. Voor gestructureerde discussies was het in 1986 geïntroduceerde VAX Notes natuurlijk het meest geëigende middel. Het idee voor DCSNL was geboren.

Ook andere DECUS Chapters kregen in de smiezen dat een eigen VAX best handig was en vanaf het midden van de tachtiger jaren kreeg het ene Chapter na het andere (wereldwijd) een eigen systeem. Frankrijk en Engeland hadden al wat eerder dan Duitsland en Zwitserland een eigen communicatiesysteem in bedrijf, terwijl het bekende Amerikaanse DECUServe systeem in 1988 operationeel werd.

Parallel daaraan begonnen de systeembeheerders op Europees niveau contact met elkaar te zoeken en ontstond de behoefte aan koppelingen tussen deze systemen. De grote gangmaker was de toenmalige (1990) DECUS Europe voorzitter Alan Silverman. Sinds dat jaar vond tijdens elk DECUS Europe symposium een Communicators Co-Ordinators Meeting plaats. DECnet over X.25 met behulp van de welbekende PSI software was de meest gangbare methode. De meeste activiteiten vonden middels e-mail plaats, maar de

grote uitdaging was de Notes-conferenties van de verschillende DECUS Chapters met elkaar te koppelen. Dat is nooit goed uit de verf gekomen, alleen Duitsland en Frankrijk zagen kans hun systemen een aantal jaren zodanig te koppelen dat het mogelijk was om bijvoorbeeld software te zoeken of een vraag in Notes te stellen. Doordat de X.25-communicatiekosten erg hoog zijn was dit eigenlijk een onbetaalbare exercitie. Het was alleen mogelijk omdat beide systemen gekoppeld waren aan het Europese wetenschappelijke netwerk. Op het moment dat Frankrijk daaraan niet meer mee deed was het afgelopen.

In ons land wilde het realiseren van een eigen systeem tot mijn spijt niet erg vlotten. Om toch alvast wat ervaring op te doen met electronische communicatie op bestuurlijk niveau heb ik bij de toenmalige krachten achter het Duitse en Zwitserse systeem (respectievelijk Otto Titze en David Guerlet) — beiden leerde ik kennen in het Europese RSX-circuit — geïnformeerd of we met ons hoofdbestuur niet een poosje op hun systeem te gast zouden kunnen zijn. Mijn gesprekspartners wilden ons zonder enige terughoudendheid graag helpen, maar omdat er in Zwitserland statutaire problemen waren bleef alleen Duitsland over. Ik ben Otto Titze — en met hem DECUS München — nog steeds bijzonder dankbaar voor de meer dan collegiale wijze waarop hij ons (in eerste instantie als systeembeheerder en later als voorzitter van DECUS München) geholpen heeft. De accounts waren gratis! Dat was en is nog steeds bij hen de gewoonte voor buitenlandse collega-bestuursleden. Op deze wijze zijn we van juli 1988 t/m 1992 met al onze toenmalige bestuursleden (ongeveer 50) te gast geweest op de VAX van onze oosterburen. Nadat het formele verzoek in januari 1990 bij Digital was ingediend, duurde het nog tot medio 1992 voordat een eigen systeem voor DECUS Holland een feit was.

Toen medio 1990 duidelijk werd dat we in Nederland aan de slag konden gaan werd besloten een project-groep te vormen die één en ander moest gaan voorbereiden. Na een eerste vergeefse advertentie in het bulletin had een oproep van voorzitter Ronald Beetz tijdens het DECUS Holland Symposium van 1991 meer succes en boden zich diverse leden aan. De uiteindelijke DCSNL Projectgroep werd gevormd door onze huidige systeembeheerder Walter van Rijmenam, het echtpaar Maike en Henk Simons, de onlangs vertrokken DECrep van de LS SIG Michiel Willemsen en René Bouwman als DECrep, met mijzelf als afgevaardigde vanuit het hoofdbestuur. Ze begonnen hun werk op 31 juli 1991, maar het duurde nog tot 14 augustus 1992 voor het systeem door Digital werd opgeleverd. Gedurende de rest van het jaar werd de structuur zoals alle gebruikers die sindsdien gekend hebben, ontworpen en geïmplementeerd.

Jan Belgraver
voorzitter Communicatie Commissie

(wordt vervolgd)

Op deze pagina worden een aantal producten en diensten beschreven die u via dit formulier bij het DECUS Holland secretariaat kunt bestellen.

A practical Guide to VAX/VMS performance trouble shooting, V2.0

Dit handboek is een uitgave van de Performance Werkgroep en bevat een groot aantal praktische adviezen over tuning van VMS, netwerken en Rdb. De code voor dit boek is PW01.

Onderzoek naar beveiligings-tools.

Beoordeling van een aantal producten die ondersteuning bieden op het terrein van beheer en controle in een VMS-omgeving. De code voor dit geschrift is SEC03.

Evaluatiecriteria voor IT-produkten.

Een beschrijving van de bestaande standaarden die gebruikt worden t.b.v. de evaluatie van IT-produkten. De code voor dit geschrift is SEC04.

DECUS Essential Tools 1994.

Zie pagina 12 e.v. van bulletin nr. 65 voor een inhoudsopgave. De kosten dienen pas voldaan te worden na ontvangst van een factuur. De code voor deze CD-ROM is VS0174.

Voorwaarden:

De standaard leveringsvoorwaarden van DECUS Holland zijn van toepassing. De artikelen met codes PW01, SEC03 en SEC04 dienen vooruit betaald te worden. Zij worden binnen 4 weken na ontvangst van zowel de betaling als het volledig ingevulde formulier toegezonden.

Aanvraag DECUS lidmaatschap

DECUS leden kunnen gebruik maken van alle produkten, activiteiten en diensten van de vereniging tegen het ledentarief.

Voor meer informatie, zie de kolom DECUS Holland op de achterpagina. De code voor deze dienst is DECUS.

DECUS Service Pagina

Ondergetekende

Naam .....

DECUS lidmaatschapnummer .....

Bedrijf/Instelling .....

Adres .....

Postcode/Plaats .....

Telefoon .....

Bestelt hierbij: (voortuitbetaling verplicht)

- ..... x PW01 à NLG 70,00 = NLG .....
- ..... x SEC03 à NLG 27,50 = NLG .....
- ..... x SEC04 à NLG 27,50 = NLG .....

ik betaal vooruit:

- per giro, rekening 39 76 113 t.n.v. DECUS Holland te Utrecht.
- per bank, rekening 30 00 82 320 t.n.v. DECUS Holland te Utrecht.
- per cheque/girobetaalkaart, welke met dit formulier is meegezonden.

Bij overschrijvingen altijd vermelden: naam, DECUS lidmaatschapsnummer en code(s)

Bestelt hierbij CD-ROM:

- ..... x VS0174 à NLG 250,00 = NLG .....
- ..... x VS ..... à NLG 250,00 = NLG .....

De kosten van de CD-ROM's, vermeerderd met NLG 10,00 administratiekosten, worden voldaan na ontvangst van een factuur.

Verzoekt om gratis toezending van informatie en aanvraagformulier omtrent:

- DECUS lidmaatschap

Datum: ..... Handtekening: .....

Vul dit formulier of een kopie hiervan volledig in.
Stuur of fax dit naar:

DECUS Holland
Postbus 9212
3506 GE Utrecht
Fax nr.: 030 - 283 22 36

Colofon

Het DECUS Holland Bulletin is het blad van DECUS Holland, heeft een oplage van 1600 exemplaren en verschijnt 5x per jaar. Het is een uitgave van het DECUS Holland bestuur.

Primair doel is de lezers te informeren over alle activiteiten, diensten, evenementen en bestuursaangelegenheden van DECUS alsmede informatie te geven die van belang is voor de leden in relatie tot het gebruik van Digital producten en diensten. Daarnaast biedt het blad aan de leden van de vereniging een forum voor zowel onderlinge uitwisseling van informatie en visies, als het voorleggen van vragen.

Redactie

Evert Jan Evers (Hoofdredactie)
Marion van Geest-Slort (Eindredactie)
Leo van Geest
Peter Oukes
Ada van Hal

Redactiecontacten

J.H. Belgraver PDP-11 SIG
D. Pasma SECURITY WG
F. van het Nederend PERFORMANCE WG
R. Zijlstra REALTIME SIG
P. Timmers LARGE SITES SIG
H. Stiekema PORTING WG

Redactie-adres

Redactie DECUS Holland Bulletin
Postbus 9212
3506 GE Utrecht
e-mail: leo.van.geest@tip.nl of via DECUS-secretariaat

De redactie behoudt zich het recht voor aangeboden stukken te bewerken of in te korten, een en ander in overleg met de auteur, of in het gehele niet te plaatsen. De doelstellingen en het belang van DECUS worden hierbij als uitgangspunt gehanteerd. Commerciële uitleggingen (waaronder productadvertenties) worden niet geplaatst.

Overname van de gehele of gedeeltelijke inhoud van het DECUS Holland Bulletin is toegestaan, mits met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de redactie.

Hoewel aan de inhoud van deze publicatie uiterste zorg is besteed kunnen er onjuistheden en/of onvolledigheden in voorkomen. DECUS Holland, Digital Equipment Corporation, Digital Equipment B.V. en de redactie aanvaarden daarvoor geen enkele aansprakelijkheid.

Ingezonden stukken zijn uitsluitend en alleen de verantwoordelijkheid van de auteur/inzender.

Informatie vermeld in sommige artikelen van deze publicatie is overgenomen met toestemming van Digital Equipment Corporation en/of Digital Equipment B.V.

UNIX is een gedeponeerd handelsmerk in Amerika en andere landen, exclusief in licentie verstrekt door X/Open Company, Ltd.

DEC, Digital logo, DECUS, PDP, VAX, PRO, VMS, OpenVMS, Rainbow, WPS, RSX, VT, RSTS, RT-11, ULTRIX, ALL-IN-1, MicroBus, MicroPower/Pascal, Alpha AXP, PATHWORKS, LinkWorks, TeamLinks, FMS, DATATRIEVE, ACMS, DECtrace, DECnet/OSI, DECnet, Reliable Transaction Router, MAILworks, MAILbus, POLYCENTER, AltaVista en vele combinaties met DEC en VAX als toevoeging zijn gedeponeerde handelsmerken van Digital Equipment Corporation.

DECUS Holland

DECUS Holland is de vereniging van gebruikers van Digital producten en diensten in Nederland. De vereniging heeft ten doel de informatie-uitwisseling met betrekking tot deze producten te bevorderen en een belangengehoudiger te zijn van de gebruikers ervan.

DECUS Holland Bestuur

E.J. Evers Voorzitter
H. Stiekema Penningmeester
J.W. Briër
J.A. Kroesen Digital vertegenwoordiger

Correspondentie-adres

Digital Equipment Computer Users Society
Postbus 9212
3506 GE Utrecht

Secretariaat

Het secretariaat is op werkdagen telefonisch bereikbaar van 09:00 uur tot 12:00 uur en van 13:00 uur tot 16:00 uur.
Tel.: 030 - 283 20 55

030 - 283 20 89

Fax: 030 - 283 22 36

e-mail: Ada.van.Hal@uto.mts.dec.com en

Els.Maarschalkerweerd@uto.mts.dec.com

Lidmaatschap

Het lidmaatschap van DECUS Holland is persoonlijk en kan worden verkregen door aanmelding bij het DECUS-secretariaat. De contributie bedraagt NLG 75,- per jaar en dient te worden voldaan na ontvangst van een factuur. Voor groepen leden die een gezamenlijke factuur willen ontvangen geldt een korting van 20 procent.

Het lidmaatschap wordt steeds automatisch voor een kalenderjaar verlengd, tenzij voor 1 november een schriftelijke opzegging is ontvangen op het secretariaat. Ook voor de groepskorting geldt 1 november als peildatum.

Voor leden zijn gratis: het DECUS Holland Bulletin, lidmaatschap van de SIG's (Special Interest Groups) en werkgroepen, en informatie over diverse activiteiten en symposia. Van de overige producten, activiteiten en diensten van de vereniging kunnen leden gebruik maken tegen ledentariefl. Sommige activiteiten staan ook open voor niet-leden, echter tegen hoger tarief.

Voor meer informatie, aanmeldingsformulieren en dergelijke kunt u contact opnemen met het DECUS-secretariaat of gebruik maken van het formulier op de service-pagina.

Adressen

LARGE SITES SIG

A.W. Bakema
Postbus 8355
3503 RJ Utrecht
Tel.: 030 - 280 95 69

OFFICE AUTOMATION SIG

J.J. Bosman
Clazina Kouwenbergzoom 221
3065 GK Rotterdam
Tel.: 010 - 447 01 72

PDP-11 SIG

J.H. Belgraver
Neuropharmacology Dept.
Kmr RE 2118
Postbus 20
5340 BH Oss
Tel.: 0412 - 66 29 43

PERFORMANCE WERKGROEP

P. van der Leek
Gelderse Singel 71
4033 KD Lienden
Tel.: 0344 - 60 32 22

REALTIME SIG

R. Zijlstra
Postbus 22669
1100 DD Amsterdam
Tel.: 020 - 652 06 52

SECURITY WERKGROEP

C.J. de Groot
Afd. Agr. Onderwijskunde / SPEC/AO
Hollandseweg 1
6706 KN Wageningen
Tel.: 0317 - 48 35 57

VAX/AXP PORTING WERKGROEP

H. Stiekema
Tooroplaan 21
6006 PK Weert
Tel.: 0495 - 53 06 12

PROGRAM LIBRARY CONTACT

H. Stiekema
Tooroplaan 21
6006 PK Weert
Tel.: 0495 - 53 06 12

SYMPOSIUM PLANNING COMMITTEE

B. van Staveren
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA Amsterdam
Tel.: 020 - 687 18 90